Uitspraak Commissie van Beroep Kifid nr. 2024-0005

mr. C.A. Joustra, voorzitter, prof. mr. D. Busch, P.G. Polstra AA RB, W.J. Steenhoven, mr. E.E. van Tuyll van Serooskerken-Röell, leden en mr. H.C. Dobbelaar-ten Cate, secretaris

Datum uitspraak	19 januari 2024
Beroep ingediend door	De consument
Tegen	BeFrank PPI N.V., gevestigd te Amsterdam, verder te noemen BeFrank
Aard uitspraak	Bindend advies
Uitkomst	Beroep ongegrond

Samenvatting

Beschikbare premieregeling, zorgplicht, prudent person-regel, premiepensioeninstelling, art. 52 en 135 Pensioenwet, renterisico, matchingfondsen. Het beleggingsbeleid van BeFrank houdt in dat de ingelegde premies voor rekening en risico van de consument worden belegd volgens een lifecycle. Dit houdt (onder meer) in dat het renterisico stapsgewijs steeds verder wordt afgedekt naarmate de pensioendatum dichterbij komt, door in toenemende mate te beleggen in 'matchingfondsen'. De koers van matchingfondsen stijgt bij een dalende rente en daalt bij een stijgende rente. De consument is van mening dat BeFrank haar zorgplicht heeft geschonden door aan dit beleid vast te houden, hoewel (i) sprake was een stijgende rente, (ii) de consument een zeer offensief risicoprofiel had en (iii) de wens had om na de pensioendatum 'door te beleggen'. BeFrank heeft haar zorgplicht volgens de consument ook geschonden door hem niet proactief te informeren over de afdekking van het renterisico. De Commissie van Beroep is van oordeel dat BeFrank haar zorgplicht niet heeft geschonden en bevestigt de uitspraak van de Geschillencommissie.

1. De procedure in beroep

1.1 Bij een op 28 augustus 2023 ontvangen beroepschrift heeft de consument bij de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening (hierna: de Commissie van Beroep) beroep ingesteld tegen een uitspraak van de Geschillencommissie Kifid (hierna: de Geschillencommissie) van 21 juli 2023 (dossiernummer [nummer], gepubliceerd onder nummer 2023-0575).

1.2 BeFrank heeft een op 23 oktober 2023 gedateerd verweerschrift ingediend.

1.3 De mondelinge behandeling van dit beroep heeft plaatsgehad op 30 oktober 2023. De consument is daar verschenen. Namens BeFrank zijn verschenen [naam 1] en [naam 2]. Partijen hebben hun standpunt toegelicht, BeFrank aan de hand van een pleitnota, en vragen van de Commissie van Beroep beantwoord. De consument heeft een rekenrente grafiek overgelegd.

2. De procedure bij de Geschillencommissie

Voor het verloop van de procedure bij de Geschillencommissie verwijst de Commissie van Beroep naar de uitspraak van de Geschillencommissie van 21 juli 2023.

3. De feiten

3.1 De Commissie van Beroep gaat uit van de volgende feiten, die enerzijds zijn gesteld en anderzijds niet zijn betwist.

3.2 Een deel van de pensioenregeling van de consument, zijn zogenaamde excedent pensioenregeling, is door zijn vroegere werkgever Triodos Bank N.V. (hierna: Triodos Bank) ondergebracht bij BeFrank, een premiepensioeninstelling (PPI). De excedent pensioenregeling is een beschikbare premieregeling, dat wil zeggen een pensioenregeling waarbij de werkgever (Triodos Bank) vooraf een vast premiebedrag toezegt (een defined contribution-regeling).

3.3 De consument heeft gekozen voor het risicoprofiel 'zeer offensief', 'doorbeleggen na pensioendatum' en 'duurzaam'. BeFrank belegt de ingelegde premies voor rekening en risico van de consument volgens een lifecycle. Dit houdt (onder meer) in dat het renterisico stapsgewijs steeds verder wordt afgedekt naarmate de pensioendatum dichterbij komt, door in toenemende mate te beleggen in 'matchingfondsen'. De koers van matchingfondsen stijgt bij een dalende rente en daalt bij een stijgende rente. Bij een lage rente is meer pensioenkapitaal nodig om een pensioenuitkering aan te kopen. Bij een hoge rente is minder pensioenkapitaal nodig op een pensioenuitkering aan te kopen. Met deze beleggingsstrategie beoogt BeFrank de hoogte van de pensioenuitkering te stabiliseren naarmate de pensioendatum dichterbij komt.

3.4 In 2022 heeft de consument geconstateerd dat de waarde van zijn pensioenkapitaal in de eerste helft van 2022 is gedaald met een bedrag van € 58.000,-. Hij heeft in juni 2022 hierover navraag gedaan bij BeFrank, die hem vervolgens heeft toegelicht dat de daling te maken heeft met de belegging in en de werkwijze van de matching fondsen.

3.5 In verband met de pensionering van de consument zijn de opgebouwde beleggingen in november 2022 verkocht. Met de opbrengst heeft de consument een pensioenuitkering aangekocht bij een verzekeraar. De pensioenuitkering kent een vaste en een variabele component. Met 40% van de aankoopsom heeft de consument een vaste maandelijkse pensioenuitkering aangekocht, voor de resterende 60% heeft de consument ervoor gekozen via de verzekeraar 'door te beleggen', hetgeen in zoverre resulteert in een pensioenuitkering die maandelijks kan variëren.

4. De klacht en de uitspraak van de Geschillencommissie

4.1 De consument heeft erover geklaagd dat BeFrank haar zorgplicht jegens de consument heeft geschonden door, ondanks (i) een stijgende rente, (ii) het zeer offensieve risicoprofiel van de consument en (iii) de wens van de consument om na de pensioendatum 'door te beleggen', (I) het renterisico op de pensioenbeleggingen stapsgewijs steeds verder af te dekken naarmate de pensioendatum dichterbij kwam door in toenemende mate te beleggen in matchingfondsen en (2) de consument niet proactief te informeren over de afdekking van het renterisico. Had BeFrank de consument hierover wel proactief geïnformeerd, dan had de consument ervoor kunnen kiezen de regie in eigen hand te nemen en het renterisico (tijdelijk) niet af te dekken. De consument stelt hierdoor schade te hebben geleden ter grootte van (ongeveer) € 25.000,-.

4.2 De Geschillencommissie heeft geoordeeld dat de klacht van de consument niet slaagt en heeft de vordering afgewezen.

5. De beoordeling van het beroep

Inleiding

5.1 De consument is het niet eens met de uitspraak van de Geschillencommissie. Volgens de consument moet de vordering tegen BeFrank alsnog worden toegewezen.

Schending zorgplicht door afdekking renterisico?

5.2 Tussen partijen is niet in geschil dat BeFrank heeft belegd conform het hierboven in nr. 3.3 uiteengezette beleggingsbeleid en dat de consument met de uitgangspunten daarvan (in beginsel) akkoord is gegaan. Evenmin is in geschil dat dit beleggingsbeleid (onder meer) steeds heeft ingehouden dat het renterisico stapsgewijs steeds verder wordt afgedekt naarmate de pensioendatum dichterbij komt door in toenemende mate te beleggen in matchingfondsen.

5.3 De consument stelt dat BeFrank haar zorgplicht heeft geschonden door niet af te wijken van het aldus tussen partijen geldende beleggingsbeleid. Hij is van mening dat BeFrank van dit beleggingsbeleid had moeten afwijken door begin 2022 (tijdelijk) uit de matchingfondsen te stappen en deze in ieder geval niet bij te kopen (zoals BeFrank heeft gedaan). Volgens de consument kon de rente vanaf dat moment 'alleen nog maar omhoog', terwijl de koers van de matchingfondsen daalt bij een stijgende rente. Als gevolg hiervan is de belegging in de matchingfondsen ten koste gegaan van het beleggingsresultaat. Bovendien had de consument een 'zeer offensief' risicoprofiel en had hij aangegeven na zijn pensionering voor 60% te willen 'doorbeleggen', wat volgens de consument redenen te meer hadden moeten zijn voor BeFrank om af te wijken van het beleggingsbeleid door (tijdelijk) uit de matchingfondsen te stappen en deze in ieder geval niet bij te kopen.

5.4 Naar het oordeel van de Commissie van Beroep heeft BeFrank zich terecht op het standpunt gesteld dat zij haar zorgplicht niet heeft geschonden door niet af te wijken van het beleggingsbeleid. Dit wordt hieronder toegelicht.

5.5 De consument heeft niet betwist dat BeFrank als PPI de prudent person-regel in acht moet nemen in haar beleggingsproces en dus een prudent beleggingsbeleid moet voeren (art. 52 en art. 135 Pensioenwet). De Nederlandsche Bank N.V. (hierna: DNB) houdt toezicht op de naleving van deze norm. De prudent person-regel is weliswaar een open norm, wat wil zeggen dat het primair de verantwoordelijkheid is van BeFrank om het beleggingsbeleid conform deze norm in te richten, maar DNB verwacht wel dat BeFrank kan aantonen dat er een beleid wordt gevoerd waarmee de deelnemer (hier: de consument) effectief wordt beschermd tegen het renterisico in de periode vlak voor de pensioendatum. Deze bescherming heeft BeFrank aldus vormgegeven dat het renterisico stapsgewijs steeds verder wordt afgedekt naarmate de pensioendatum dichterbij komt door in toenemende mate te beleggen in matchingfondsen. Dit is een in de pensioenbranche gebruikelijke en algemeen aanvaarde methode om het renterisico af te dekken. De consument heeft niet betwist dat BeFrank met dit beleid de prudent person-regel vormgeeft. Naar het oordeel van de Commissie van Beroep zou het al dan niet tijdelijk uit de matchingfondsen stappen niet stroken met de prudent person-regel zoals door BeFrank vormgegeven. Het renterisico zou dan immers (al dan niet tijdelijk) niet meer zijn afgedekt. Als de rente kort voor de pensioendatum onverhoopt toch weer aanzienlijk zou dalen, dan zou dit bij gebreke van de dempende werking van matchingfondsen (die in waarde stijgen als de rente daalt) tot een aanzienlijk lagere pensioenuitkering hebben geleid. Het is dan ook alleszins begrijpelijk dat BeFrank geen uitzondering op haar beleid heeft willen maken op grond van de inschatting dat de consument daardoor mogelijk beter af zou zijn geweest, dat wil zeggen dat de consument door het maken van een uitzondering mogelijk een beter beleggingsresultaat zou hebben bereikt. Dat de consument een ‘zeer offensief’ beleggingsprofiel had en bovendien voor 60% wilde ‘doorbeleggen’ na de pensioendatum, maken dit niet anders. Ook dan brengt de prudent person-regel mee dat het renterisico in het zicht van pensioendatum moet worden afgedekt.

5.6 Het ‘zeer offensieve’ risicoprofiel van de consument en diens wens om na zijn pensionering voor 60% ‘door te beleggen’, is bovendien al verdisconteerd in het gevoerde beleggingsbeleid. BeFrank heeft tijdens de mondelinge behandeling toegelicht dat bij een ‘zeer offensief’ beleggingsprofiel de stapsgewijze afdekking van het renterisico door in toenemende mate te beleggen in matchingfondsen later wordt ingezet dan wanneer de consument gekozen zou hebben voor een minder risicovol beleggingsprofiel. Dit blijkt ook uit de informatie die BeFrank beschikbaar heeft gesteld via de website en het deelnemersportaal. De wens om ‘door te beleggen na pensioendatum’ heeft geen (wezenlijke) invloed op de afdekking van het renterisico, omdat BeFrank geen rentevisie heeft. Ook dit heeft de consument op zichzelf niet betwist.

5.7 Dat de rente ‘alleen nog maar omhoog kon’ in de eerste helft van 2022 was op dat moment geen zekerheid. De rente was op dat moment weliswaar historisch laag, maar het verloop van de rente is inherent onvoorspelbaar, waardoor pas achteraf kan worden vastgesteld dat op dat moment inderdaad het dieptepunt was bereikt. Dit betekent ook dat pas achteraf kan worden vastgesteld of het voor de consument gunstig zou hebben uitgepakt als BeFrank (tijdelijk) uit de matchingfondsen zou zijn gestapt. De inherente onvoorspelbaarheid van het verloop van de rente is ook de reden dat BeFrank – naar zij heeft toegelicht – geen rentevisie heeft.

5.8 Uit het voorafgaande volgt dat de stelling van de consument dat BeFrank haar zorgplicht heeft geschonden door niet af te wijken van het beleggingsbeleid, niet opgaat. Dit onderdeel van de klacht is dus ongegrond.

Schending zorgplicht door niet proactief te informeren over de afdekking van het renterisico?

5.9 De consument stelt dat BeFrank haar zorgplicht heeft geschonden door hem begin 2022 niet proactief te informeren over de afdekking van het renterisico. Als BeFrank dat wel had gedaan, dan had de consument ervoor kunnen kiezen de regie in eigen hand te nemen en het renterisico (tijdelijk) niet af te dekken.

5.10 Naar het oordeel van de Commissie van Beroep heeft BeFrank ook op dit punt niet haar zorgplicht geschonden. Dit oordeel wordt hieronder toegelicht.

5.11 De consument heeft niet bestreden dat BeFrank hem informatie heeft verstrekt via haar website en het deelnemersportaal over het beleggingsbeleid dat BeFrank voert. Onderdeel van deze informatie is dat ook bij een 'zeer offensief' risicoprofiel en 'doorbeleggen na pensioendatum' het renterisico uiteindelijk wordt afgedekt en een overstap naar matchingfondsen plaatsvindt. Ook over de werking van de matchingfondsen is uitgebreide informatie beschikbaar gesteld, zowel via de website als via het deelnemersportaal. BeFrank bood deelnemers de mogelijkheid om zelf te beleggen, maar de consument heeft destijds – bewust – ervoor gekozen het beleggingsbeleid aan BeFrank over te laten. Dit beleid hield in dat het renterisico aan het eind van de life cycle met behulp van matchingfondsen werd afgedekt. Op BeFrank rustte niet de verplichting om, op het moment dat de rente aan het einde van de life cycle erg laag stond, de consument te informeren dat dit beleid nog steeds zou worden toegepast.

5.12 Dat de rente volgens de consument 'alleen nog maar omhoog kon' in de eerste helft van 2022 maakt niet dat BeFrank meer of andere informatie had moeten verstrekken over de afdekking van het renterisico dan zij heeft gedaan, en/of de consument op enig moment had moeten informeren dat de rente (historisch) laag stond, maar dat BeFrank niettemin zou doorgaan met het beleggen in matchingfondsen. Dat de rente 'alleen nog maar omhoog kon' was op dat moment geen zekerheid en kon pas achteraf worden vastgesteld. De consument had uit de verstrekte informatie kunnen en moeten opmaken dat ook bij een 'zeer offensief' risicoprofiel en 'doorbeleggen na pensioendatum' het renterisico uiteindelijk zou worden afgedekt en een overstap naar matchingfondsen zou plaatsvinden, ongeacht of de rente nu daalt of stijgt.

5.13 Uit het voorgaande volgt dat de stelling van de consument dat BeFrank haar zorgplicht heeft geschonden door hem niet proactief te informeren over de afdekking van het renterisico, ongegrond is.

Slotsom

5.14 De slotsom is dat het beroep van de consument niet slaagt. Dit betekent dat de vordering tot schadevergoeding niet wordt toegewezen. De Commissie van Beroep zal de uitspraak van de Geschillencommissie dus bevestigen.

5.15 Bij deze stand van zaken is er geen aanleiding om aan de consument een vergoeding voor proceskosten toe te kennen.

6. De beslissing

De Commissie van Beroep:

6.1 bevestigt de uitspraak van de Geschillencommissie.